

С.С. Нестеренко, ст. гр. УНЗ-11-Б1
Науковий керівник: Є.Р. Чернишова, к.п.н.,
доцент Інституту менеджменту та психології
ДВНЗ «УМО» НАПН України

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ МЕТОДИЧНОЮ РОБОТОЮ В НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Анотація. У статті досліджується науково-методична робота як цілісна система в навчальному закладі, її основні компоненти. Методична робота — один із важелів управління навчально-виховним процесом, який має бути спрямований на виховання у педагогів вимогливості до своєї педагогічної праці, бажання пошуку більш раціональних методів та форм навчання і виховання.

Ключові слова: система методичної роботи, функція планування, оптимальні очікуванні результати, основні компоненти методичної роботи, нетрадиційні методи та форми організації методичної роботи, оптимальні системи на сьогодні, орієнтована модель методичної роботи.

Аннотация. В статье исследуется научно-методическая работа как целостная система в учебном заведении, ее основные компоненты. Методическая работа — один из рычагов управления учебно-воспитательным процессом, который должен быть направлен на воспитание у педагогов требовательности к своей педагогической работе, желание поиска более рациональных методов и форм обучения и воспитания.

Ключевые слова: система методической работы, функция планирования, оптимальные ожидания результаты, основные компоненты методической работы, нетрадиционные методы и формы организации методической работы, оптимальные системы на сегодня, ориентированная модель методической работы.

Annotation. The article examines the scientific and methodical work as an integrated system in school, its main components. Methodological work is one of the levers of educational process, which should be aimed at training teachers in rigor to their educational work, the desire is to find more efficient methods and forms of education and training.

Key-words: system of methodical work, function planning, optimal expectation results, basic components of methodical work, untraditional methods and forms of organization of methodical work, optimal systems for today, oriented model of methodical work.

Мета статті: визначення основних компонентів науково-методичної роботи в школі як цілісної системи, яка б створювала умови для підвищення майстерності кожного педагога, педагогічного колективу на оптимальну реалізацію стратегічних завдань та пріоритетних напрямків модернізації вітчизняної системи освіти, визначених в Національній доктрині розвитку освіти в Україні, Законах України „Про освіту”, „Про загальну середню освіту”.

У практиці роботи сучасних навчальних закладів України сформувалась певна система методичної роботи, метою якої є максимально розкрити творчий

потенціал кожного педагогічного працівника і якомога повніше залучити його до перебудови системи освіти; завданням - гармонійний вияв і розвиток загальних, професійних і педагогічних здібностей працівників. Зміст методичної роботи визначається на підставі результатів аналізу професійної компетентності, якості роботи та завданнями, які стоять перед навчальними закладами на кожному етапі їх розвитку, а також станом навчально-виховної роботи.

Важливо зазначити, що планомірний характер розвитку системи науково-методичної роботи є визначальною ознакою сучасного реформування навчальних закладів системи освіти. Процес управління системою науково-методичної роботи на всіх рівнях розпочинається з обґрунтування мети та завдання розвитку системи на близьку й далеку перспективи. Передбачаються заходи, які забезпечать їхню реалізацію, досягнення найвищих результатів. Функція охоплює всі аспекти розвитку науково-методичної роботи як системи, передбачає її єдність і взаємозв'язок. Загалом функція планування є проекцією в майбутнє науково-методичної діяльності для досягнення уявлюваної мети, перетворення інформації про майбутнє на директиви для цілеспрямованої науково-методичної діяльності.

Створюючи науково-методичну систему роботи в школі, необхідно обов'язково орієнтуватися на кінцевий результат, чітко усвідомлювати соціальне замовлення українського суспільства в галузі науково-методичної діяльності, зміст державних рішень у сфері освіти і культури, директивних і нормативних документів з питань науково-методичної роботи, а також максимально враховувати нез'ясовані проблеми та реальні можливості оновленої освіти.

Особливе значення для успішного функціонування системи науково-методичної роботи в школі має координація роботи з інститутами вдосконалення вчителів і науково-методичними центрами, методкабінетами, курсами підвищення кваліфікації вчителів, міськими та шкільними методоб'єднаннями і кафедрами тощо.

Ефективність методичної роботи залежить від реалізації умов, за яких можливе досягнення оптимальних очікуваних результатів:

- цілісності структурних формувань методичної роботи;

- диференціації у виборі її форм і методів;
- забезпечення високопрофесійного рівня управління.

Основними компонентами методичної роботи як цілісної системи в педагогічній освіті є :

- взаємодія всіх учасників науково - методичної роботи (вчителів, вихователів, класних керівників, батьків, лідерів шкільного самоврядування);
- цілі та задачі, зміст, організаційні форми, методи та засоби розвитку творчого потенціалу педагогічного колективу та оцінка отриманих в ході роботи результатів.

Єдність та взаємозв'язок всіх компонентів системи науково- методичної роботи ведуть до підвищення цілісності системи, а значить і до росту результативності методичної діяльності. Послаблення уваги до будь-якого із компонентів чи порушення зв'язку між ними, їх відхилення від головної мети неминуче веде до зниження якості, втрати ефективності, перевантаженню, негативному відношенню вчителів до самоосвіти та підвищення професійної майстерності.

Для досягнення вагомих результатів, в залежності від вибору завдання та змісту методичної роботи, варто поєднувати традиційні і нетрадиційних форми та методи організації роботи. Я вважаю, що дані нетрадиційні методи та форми організації методичної роботи набувають особливої актуальності саме сьогодні через появу якісно нових соціальних замовлень в освіті, що потребують нестандартної організації роботи для забезпечення оптимального розв'язання накреслених завдань. Нестандартні форми та методи в системі методичної роботи сприяють збагаченню інтересів, ділових і професійних потреб педагогічних кадрів, удосконаленню знань педагогів, створенню єдності поглядів, вимог і дій педколективів з важливих педагогічних проблем, виробленню позицій з важливих проблем сучасності, виступають як форми виявлення й узагальнення найкращого педагогічного досвіду.

Пріоритет групових та індивідуальних нетрадиційних форм та методів організації роботи дає перевагу внутрішніх факторів зростання професійної

майстерності, що ґрунтується на впевненості у творчому потенціалі кожного педагога, на повазі до його індивідуальності, дає змогу краще зрозуміти творчу індивідуальність, забезпечує умови для професійного розвитку, здатність перейняти нове, активізує творчу співучасть у методичному навчанні, самостійність, активність, творчий пошук.

Серед тих систем науково-методичної роботи в школах, які існують на сьогодні, можна виділити такі найбільш оптимальні:

а) організація науково-методичної роботи через діяльність методоб'єднань (кафедр);

б) виділення груп творчо працюючих учителів («Школа вищої педагогічної майстерності»); учителів, що хочуть і можуть працювати творчо, але ще мають певні труднощі в роботі («Школа становлення педмайстерності»); груп молодих спеціалістів («Школа молодого спеціаліста»);

в) створення мікрогруп за принципом взаємної симпатії, психологічного сумісництва;

г) створення системи науково-методичної роботи через проблемні групи вчителів, об'єднаних спільними інтересами до пошуку вирішень тих чи інших нових для них проблем;

ґ) створення системи науково-методичної роботи в залежності від типу та рівнів рішення педагогічних проблем учителями школи в останні роки у практиці роботи сучасних навчальних закладів сформувалась особистісна орієнтована модель методичної роботи. Структуру та зміст моделі можна представити так:

1. Мета: максимально розкрити творчий потенціал кожного педагогічного працівника і якомога повніше залучити його до перебудови системи освіти.

2. Завдання: гармонійний вияв і розвиток загальних, професійних і педагогічних здібностей працівників. Урахування завдань освіти на сучасному етапі.

3. Зміст: визначається на підставі результатів аналізу професійної компетентності, якості роботи.

4. Форми поєднання традиційних і нетрадиційних форм. Нетрадиційні: авторські школи, методичні сесії, клуби творчих педагогів, мала академія народної педагогіки та ін.

5. Методи: мозкова атака, евристичний пошук, ділова гра, узагальнення думок компетентних осіб, дискусія, педагогічне дослідження та експеримент.

6. Спроби спілкування: демократичні, пріоритет групових та індивідуальних форм; перевага внутрішніх факторів зростання професійної майстерності; ради, консультації, співбесіди.

7. Тактика: співробітництво, що ґрунтується на впевненості у творчому потенціалі кожного педагога, на повазі до його індивідуальності.

8. Позиція організатора методичного навчання.

Суб'єктивно-об'єктивна – уміння зрозуміти творчу індивідуальність, забезпечити умови для професійного розвитку. Здатність перейняти нове, створене тими, хто вчиться. Об'єктивно-суб'єктивна – активна творча співучасть у методичному навчанні, самостійність, активність, творчий пошук.

Таким чином, ефективність особистісної орієнтованої моделі методичної роботи залежить від реалізації умов, за яких можливе досягнення оптимальних очікуваних результатів:

- цілісності структурних формувань науково-методичної роботи;
- диференціації у виборі її форм і змісту;
- забезпечення високопрофесійного рівня управління.

Та за будь-якої системи методичної роботи вивчення реального стану компетентності педагогічних кадрів є обов'язковою умовою для науково обґрунтованого розроблення головних напрямків змісту й методів удосконалення системи науково-методичної роботи, організації підвищення їхньої кваліфікації на найближчу та далеку перспективу.

Плекання ж творчого педагога повинно стати головною турботою адміністрації навчального закладу. Адже без творчого педагога заклад освіти не існуватиме як Храм знань, розуму, інтелекту.

Література

1. Абасов А. Подготовка учителей к работе в инновационной среде // Высшее образование в России. – 2002. – №6.
2. Аникина Г. Система оценки и вознаграждения педагогов (мотивация) // Директор школы – Украина. – 2005. - № 5.
3. Білицкий О. Управління навчально-виховним процесом в умовах модернізації контрольно-оцінювальної діяльності // Директор школи. – 2002. - №10.
4. Буянова Т.А. Планирование, организация и контроль за деятельностью методических объединений в условиях развития образовательного учреждения // Завуч. – 2002. - №6.
5. Волчецька Л.А. Специфіка управління методичною роботою у Володимирецькому районному колегіумі // Нова педагогічна думка. – 2002.- № 3-4.
6. Гришко Т.П. Планування роботи методичного об'єднання. – Харків: Основа, 2003.
7. Десятов Т.М. та ін. Нетрадиційні форми методичної роботи // Управління школою. – 2002. - №11.
8. Ерофеева Н. Аттестация руководящих кадров системы образования // Народное образование. – 2001. - №5.
9. Житник Б.О. Методичний poradник: форми і методи навчання. – Х.: Вид. група «Основа», 2005. – 128 с.
10. Зайченкова А.Г, Хрибков Г.А., Эррера Л.М. Организация обучения персонала как функция управления процессом адаптации. // Инновации в образовании. – 2005. - №2
11. Коротаева Е., Чернякова Н. Методическая служба школы «Источник»: объединение разнотолкующих единомышленников. О нетрадиционных и традиционных формах работы // Директор школы. – 2004. - №5.
12. Чернишова Є.Р. Система науково-методичної роботи в післядипломній педагогічній освіті //Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Ч.1. – Уральськ. – 2008.